

● شما ۲۷ سال سابقه کار در آموزش و پرورش دارید. وضعیت ورزش مدارس راضی کننده است؟

○ فضای ورزشی اغلب مدارس محدود است. این مدرسه‌ها در گذشته ساخته شده‌اند و حیاط‌های کوچک آن‌ها آسفالت است. به همین دلیل فضای مناسبی برای ورزش ندارند. البته به مرور زمان و بازسازی مدارس و ایجاد سالن‌های ورزشی جدید کنار آموزشگاه‌ها، شرایط کمی بهتر شده است. به اعتقاد من بزرگ‌ترین معضل ورزشی مدارس، کوچک بودن محیط و کمبود فضای ورزش است.

● بعد از این همه سال در ورزش مدارس، چیزی یا طرحی به ذهن شما نرسیده که مطرح کنید؟ تا آنجا که اطلاع داریم، شما برای مدتی هم در معاونت ورزش آموزش و پرورش کار کرده‌اید؟

○ زمانی که سجادی معاون تربیت بدنی بود، برای مقطع کوتاهی در این معاونت کار کردم. آنجا هم می‌گفتم که چقدر خوب می‌شد که از همان ابتدای ساخت هر مدرسه، یک سالن یا فضای مناسب هم در کنارش، طراحی می‌شد. چون من، هم در مدرسه با دانش‌آموزان کار کرده‌ام و هم در سالن ورزشی با نوجوانان کار می‌کنم، استعدادها و فوق‌العاده‌ای میان آن‌ها می‌بینم. به عنوان یک دبیر ورزش، این موضوع را تجربه کرده‌ام که وقتی آن‌ها در

احمد رضا اسکندری را در سالن زینبیه ملاقات می‌کنیم؛ در یک روز گرم تابستانی. او با اینکه سرپرست سالن است، با بچه‌ها مشغول کار است. گروهی بسکتبال بازی می‌کنند و گروهی هم فوتبال. او برای دو ساعت، روبه‌روی ما می‌نشیند تا از تجربه ۲۸ ساله‌اش برایمان بگوید. اسکندری شاید از معدود معلمانی باشد که تمام دوران معلمی‌اش را در یک مدرسه گذرانده؛ ۲۵ سال معلمی در مدرسه حربن ریاحی. او اکنون دانش‌آموزانی دارد که پدرانشان هم روزی در همین مدرسه شاگرد او بوده‌اند و این را جزو افتخارات خود می‌دانند. این معلم ورزش با ما پیرامون مشکلات ورزش مدارس، نیازهای معلمان ورزش و کارهایی که انجام داده صحبت می‌کند، و نشان می‌دهد که همچنان به روز سخن می‌گوید. او معتقد است که یک معلم ورزش باید قدرت

تحلیل مهم‌ترین رویدادهای ورزشی را برای

دانش‌آموزان داشته باشد. با هم پای

صحبت وی می‌نشینیم.

معلم ورزش باید به روز حرف بزند

گفت و گو

گفت و گو با احمد رضا اسکندری،
معلم تربیت بدنی مدرسه حربن ریاحی

سعید زاهدیان

فضای بهتری قرار می گیرند، چقدر سریع تر ظرفیت و استعداد آنها نمود پیدا می کند. اگر فضای بیشتری داشته باشیم، هم در زمینه ورزش پایه و هم در ورزش قهرمانی به موفقیت های بیشتری می رسیم.

● وقتی یک معلم ورزش به سن و تجربه شما می رسد، چه کارهایی برای ورزش قهرمانی باید انجام داده باشد؟ یعنی شما با ۲۷ سال سابقه، چه تعداد قهرمان و ورزشکار بزرگ تربیت کرده اید؟

○ پایه ورزش قهرمانی در آموزش و پرورش است. وزارت ورزش و جوانان و فدراسیون های ورزشی باید تعامل بهتر و بیشتری با آموزش و پرورش داشته باشند، چون تیم های پایه را دانش آموزان تشکیل می دهند. به نظر من معلمان ورزش اولین مربیان قهرمانان بزرگ هستند. ناگفته نماند که نهادهای دیگر مثل شهرداری ها هم باید به کمک آموزش و پرورش بیایند تا فضای آموزشی بچه ها و نوجوانان گسترش یابد و معلمان ورزش در فضای بهتری استعدادیابی کنند.

● منظور من این بود که وقتی رویداد بزرگی مثل المپیک یا جام جهانی برگزار می شود، سهم معلمان در این رویدادها چقدر است؟ شما که از معلمان باتجربه هستید، آیا تا امروز دانش آموزی داشته اید که به واسطه نگاه تیزبین شما و توجه به استعدادش در آینده تبدیل به ورزشکار برتری برای کشور شده باشد؟

○ توجه به ورزش همگانی و عمومی وظیفه آموزش و پرورش است ولی ما معلمان از همین سنن پایین می توانیم با شناخت بچه های با استعداد های خاص، و سوق دادن آنها به سمت صحیح نقش مؤثری در بهبود وضعیت کشور داشته باشیم. ما دانش آموزانی داشتیم که از مدرسه ورزش را شروع کردند و بعدها ورزشکاران سرشناس و مطرحی شدند. می توانم الان از رسول خطیبی نام ببرم که در همین مدرسه حربن ریاحی شاگردم بوده است. وی پس از سال ها بازی در فوتبال کشور، سرمربی تیم گسترش فولاد تبریز شد.

رسول سال سوم راهنمایی شاگرد مدرسه ما بود و همان موقع هم استعداد خوبی داشت. برادر رسول، حسین خطیبی هم به مدرسه ما آمد. ما هم وقتی استعداد و توانایی او را دیدیم، کمک کردیم که در رده نوجوانان در تیم های باشگاهی بازی کند و در نتیجه از همان جا مدارج ترقی را طی کرد و فوتبالیست خوب و مطرحی شد.

● هنوز با هم در ارتباط هستید؟

○ بله، گاهی به هم زنگ می زنیم و اتفاقاً هنوز هم سوالاتی را که برایش پیش می آید از من می پرسد و ارتباط خوبی بین ما وجود دارد.

● الان شما به عنوان یک معلم ورزش و من هم به جای رسول

خطیبی؛ از شما می پرسم آیا یک معلم ورزش باید پاسخگوی سؤال های ورزشی هم باشد و اتفاقات روز دنیا را دنبال کند؟

○ بله، باید جواب داشته باشد. معلم ورزش باید از فرصت ها استفاده کند و به بچه ها درس های جدید بدهد. مثلاً الان لازم است که دلایل رشد و توسعه فوتبال آلمان برای دانش آموزان تحلیل شود تا آنها اهمیت نظم و انضباط و کار گروهی را از همین سنن نوجوانی بیاموزند. یکی از مشکلات ما این است که بچه ها در سنن پایه، اصول و مرام حرفه ای شدن را یاد نمی گیرند و بعدها اتفاقی از آنها سر می زند که همه حیرت زده می شوند. اگر این موضوعات را ریشه یابی کنیم، می بینیم در رده های پایه و سنن کم روی آنها درست کار نشده و برنامه ریزی خوبی نداشته اند.

● الان دوره رسانه ها، اینترنت و تلویزیون است. قطعاً دانش آموزان در ارتباط با رسانه ها، چیزهای جدیدی می بینند. ممکن است سراغ شما بیایند و در مورد VO2Max (استقامت هوازی) سؤال بپرسند. آیا شما جواب کامل و جامعی در خصوص مسائل علمی دارید یا به آنها می گوید که این مسائل در حیطه وظایف یک معلم ورزش نیست؟

○ معلم ورزش اگر اطلاعات روز را نداشته باشد به مشکل برمی خورد. به اعتقاد من معلم ورزش خوب کسی است که بتواند حرکات ورزشی را به خوبی به دانش آموز نشان دهد. اگر یک معلم نتواند سه گام بسکتبال را به شاگردش نشان دهد، چطور از دانش آموز انتظار دارد که فعالیت ورزشی مناسبی داشته باشد؟ معلم ورزش باید حداقل یک سرویس والیبال یا حرکت ساعد را در حد خودش مقابل دانش آموزان اجرا کند و به قوانین ورزش اشراف کامل داشته باشد. دانش آموز اول نگاه می کند به حرکات معلم. وقتی صحبت از سه گام بسکتبال می شود، دانش آموز می گوید اول خودتان این کار را انجام دهید تا من بینم. البته انتظار ما این نیست که معلم ورزش بتواند سرویس پرشی یا اسپک بالای تور را در یک سوم زمین والیبال بزند، ولی باید بتواند این حرکات را نشان دهد. به دفعات پیش آمده که دانش آموز پیش من آمده و گفته که برای کاهش وزن خود چه کار کند. باید من به عنوان معلم ورزش، بتوانم در این مورد تمرینات درست و اصولی را به او معرفی کنم. اگر کار تخصصی بود، آن وقت معلم، دانش آموز را راهنمایی می کند که به چه پزشکی مراجعه کند و سراغ کدام متخصص برود.

ساده بگویم اگر بچه ها احساس کنند که اطلاعات بیشتری نسبت به معلم خود دارند، حرف او را نمی خوانند. دانش آموزان به حرف معلمی گوش می کنند که احساس کنند بسیار داناتر و کاربلدتر از آنها است.

● با توجه به تخصصی بودن ورزش و گسترش این رشته، به نظر

یک معلم ورزش باید
قدرت تحلیل مهم ترین
رویدادهای ورزشی
را برای دانش آموزان
داشته باشد

که سه جلسه در هفته هم زمان بخواند. حتی بسیاری از دانش‌آموزان تصور می‌کنند که معلم ورزش چیزی جدای سایر معلمان است و به لحاظ علم و دانش در سطح پایین‌تری نسبت به سایر معلمان قرار دارد....

○ اصلاً این‌طور نیست. این‌گونه مسائل به شخص معلم تربیت‌بدنی بستگی دارد. معلم ورزش حتی می‌تواند در زمینه‌های مختلف از معلمان دیگر هم برجسته‌تر باشد. بنده در این سال‌ها همواره نماینده معلمان بوده‌ام و معلمان را تشویق کرده‌ام تا فعالیت‌های ورزشی کنند. از آن‌ها خواستم تا صبح‌ها زودتر بیایند و با بچه‌ها ورزش کنند. این باعث شده

تا بچه‌ها ارتباط بهتری با سایر معلمان برقرار کنند و روی مسائل درسی دانش‌آموزان هم اثر گذاشته است. معلمان مدرسه ما، یک تیم ورزشی هم دارند. ما از این مسئله استفاده کردیم. گاهی معلمی به من مراجعه می‌کند و می‌گوید که فلان دانش‌آموز که در تیم ورزشی شما کار می‌کند، در یک درس همت لازم را ندارد و از من می‌خواهد که با او صحبت کنم. حتی اولیا

هم گاهی از من می‌خواهند که در زمینه درسی با بچه‌ها حرف بزنم، چون رابطه من و دانش‌آموزان صمیمانه است و بچه‌ها حرف‌های معلم ورزش را بهتر می‌پذیرند. کلاً ورزش به بچه‌ها اعتمادبه‌نفس می‌دهد. دانش‌آموزانی که خوب ورزش می‌کنند و با من زیاد سروکله می‌زنند، اغلب از لحاظ درسی هم شرایط خوبی دارند چون به‌جز ورزش، در مورد آینده و زندگی هم با آن‌ها صحبت می‌کنم. مخصوصاً دانش‌آموزانی که به غیر از مدرسه، در سالن ورزش هم با ما کار می‌کنند، اعتمادبه‌نفس بالاتری دارند و مشکلات خود را بهتر حل می‌کنند.

● شما به عنوان یک معلم با تجربه، الگویی برای نسل جدید

می‌رسد که معلمان باید در تدریس هم وحدت رویه داشته باشند. کتاب ورزش چقدر موضوع مهمی است و تا به حال دغدغه این مسئله را نداشتید؟

○ الان کتاب ورزش در مقطع ابتدایی داریم ولی در مقطع راهنمایی و دبیرستان با اینکه کار تألیف آن به پایان رسیده اما هنوز به دست معلمان و دانش‌آموزان نرسیده است. کتاب علوم را در نظر بگیرید. معلم این درس، طبق کتاب و ساعات هفتگی، این کتاب را درس می‌دهد و به اتمام می‌رساند. به اعتقاد من اگر ورزش هم صاحب کتاب شد، باید سه جلسه در هفته تدریس شود. با یک جلسه در هفته به جایی نمی‌رسیم.

اگر بخواهیم به دانش‌آموزان چیزی بیاموزیم، باید ساعات درسی ورزش آن‌ها را افزایش دهیم. الان ساعت ورزش ۹۰ دقیقه در هفته است که کافی نیست. با لباس عوض کردن و آماده شدن، نیم ساعت هم هدر می‌رود. نیم ساعت هم که بچه‌ها دوست دارند برای خودشان بازی کنند و فعالیت ورزشی داشته باشند. به نظر شما در نیم ساعت باقی مانده می‌توانیم به بار علمی دانش‌آموزان اضافه کنیم؟ یا در سینه بسکتبال را در نظر

بگیرید. تا معلم این حرکت را نشان بدهد و بعد هر کدام از دانش‌آموزان سه بار بخواهند آن را تکرار کنند و اشکال کارشان هم گرفته شود، کل زمان کلاس هم کم می‌آید و اصلاً زمانی برای بازی یا حتی برای لباس عوض کردن هم باقی نمی‌ماند چه برسد به کار کردن روی موضوعات کتاب درسی. اگر قرار است طبق کتاب درسی جلو برویم، باید زمان درس ورزش هم مثل سایر درس‌ها افزایش پیدا کند و به سه جلسه در هفته برسد.

● همواره این ذهنیت وجود دارد که ورزش اصلاً درس نیست

اگر ورزش هم صاحب کتاب شد، باید سه جلسه در هفته تدریس شود. با یک جلسه در هفته به جایی نمی‌رسیم

هستید. چه تجربیاتی در این سال‌ها به دست آورده‌اید که می‌تواند پیش روی معلمان جدید قرار بگیرد؟

○ معلم ورزش قبل از هر چیز باید عشق و علاقه به کارش داشته باشد و با توجه به فضاهای محدود ورزشی مدارس، بتواند با دانش‌آموزان کار کند. اینکه زنگ ورزش دو ساعت در هفته است، نتایج کافی برای دانش‌آموزان ندارد. همه دانش‌آموزان هم امکان استفاده از فضای ورزشی خارج از مدرسه را ندارند و این وظیفه معلمان ورزش را سنگین‌تر می‌کند. الان تحرک بین بچه‌ها بسیار کم شده و نوجوانان مثل گذشته در کوچه و خیابان و فضاهای محلی تحرک ندارند. معلمان ورزش باید با توجه به این موضوعات، با برنامه‌ریزی مناسب سعی کنند تا جایی که امکان دارد این خلأ را پر کنند؛ ضمن اینکه معلم ورزش باید آمادگی برخورد با بچه‌ها را داشته باشد و روان‌شناسی کار با گروه‌های سنی پایین را بداند و به علم کمک‌های اولیه کاملاً آگاه باشد، چون در فضای محدود و زمین‌های آسفالت حیاط مدارس، خطرهای زیادی حین ورزش برای بچه‌ها وجود دارد. بنده یک‌ساله که مأمور در

سپاه پاسداران بودم، چون کارم تعلیم

مربی و معلم امدادگر عملیات‌ها بود، چیزهای زیادی یاد گرفتم که در این سال‌ها به بنده بسیار کمک کرده و معتقدم معلمان باید اصول کمک‌های اولیه را به‌خوبی بلد باشند.

● در این سال‌ها، از این جهت، یعنی حوادث و اتفاقات در دسری برای شما به وجود نیامده؟

○ چرا، شما معلم ورزشی را نمی‌شناسید که چنین تجربه‌ای نداشته باشد.

● این مسئله باعث نشده تا شما بچه‌ها را محدود کنید و

کمتر اجازه فعالیت به دانش‌آموزان بدهید که مبادا حادثه‌ای رخ ندهد و برایتان دردسر درست شود؟

○ بخش‌نامه‌هایی از آموزش و پرورش در مورد ایمن‌سازی مدارس در سال اخیر صادر شده که دروازه، میله‌ها، پله‌ها و هر چیزی که در حیاط مدارس ممکن است خطرناک شود، باید پوشیده شود و این جزء وظایف مدیر و معلم ورزش است و از سوی آموزش و پرورش هم به‌خوبی نظارت می‌شود، اما با همه این‌ها فعالیت‌های ورزشی همیشه خطراتی هم به دنبال دارد. همه چیز به مهارت معلم بستگی دارد که با توجه به فضا و امکانات، بیشترین بازده را از دانش‌آموز بگیرد و نباید چنین مسائلی باعث محافظه‌کاری معلم شود.

● سؤال آخر اینکه میان کار در مدرسه و کاری که در سپاه پاسداران انجام می‌دادید چه تفاوت‌هایی وجود داشت؟ همچنین در خصوص این موضوع توضیح بدهید که شما برای مقطعی از مدرسه جدا شده و به معاونت ورزش آموزش و پرورش رفتید. آیا آنجا وسوسه نشدید که ارتقا بگیرید و در آینده جزو مدیران شوید؟

○ در مورد تفاوت‌های کار کمی بالاتر توضیح دادم. در سپاه پاسداران کمک‌های اولیه فوریت‌های پزشکی را به‌خوبی یاد گرفتم و در عمل اجرا کردم که دانستن آن برای هر معلم ورزشی لازم و ضروری است. در مورد دوم هم توضیح بدهم که همواره حیاط مدرسه، خاستگاه بنده در طول دوران کاری‌ام بوده و هیچ‌گاه کار با دانش‌آموزان را رها نکرده‌ام. دلیلش را قبلاً توضیح دادم. معلم ورزش باید عاشق کار در حیاط مدرسه و شناختن و ارتقای سطح ورزش بچه‌ها باشد. از ابتدا علاقه‌ای به حوزه‌های مدیریتی نداشتم و به همین دلیل است که بیش از ۲۵ سال در مدرسه حربین ریاحی کار می‌کنم و از این بابت خوشحالم.

دانش‌آموزانی که به غیر از مدرسه، در سالن ورزش هم با ما کار می‌کنند، اعتماد به نفس بالاتری دارند و مشکلات خود را بهتر حل می‌کنند

